

TESCİL DAVALARINDA HAVA FOTOĞRAFLARI VE BİLİRKİŞİLİK OLGUSU

Reşat ÜNAL

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü-Fotogrametri ve Geodezi Dairesi Başkanlığı
Harita, Harita Bilgileri ve Askeri Coğrafya Şube Müdürü
runal@tkgm.gov.tr - runal@tapu.gov.tr

ÖZET

Ülkemizde son yıllarda kamu alanlarına karşı zilyedlikten tescil davalarında önemli artışlar olmuştur. Devletin hüküm ve tasarrufunda sayılan bu yerlere karşı, açılan davalarla, adliye teşkilatı iş yükü altında bunalmakta, bu davaları çözmesinde bilirkişilik kurumu olarak harita-kadastro mühendislik disiplinine önemli görevler düşmektedir. Bildirimle bu konulara bazı açılımlar getirmek, öneriler geliştirmek, nelere dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamak amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hava fotoğrafları, fotogrametri, harita-kadastro mühendisliği ve adli bilirkişilik.

ABSTRACT

AERIAL PHOTOGRAPHS AND EXPERTISE FACT IN REGISTRATION SUITS

A considerable increase in registration suits based on possessor has been in our country recently. Administration of justice has got bored with work intensity on suits about these lands which are under government authority and possession. There are many important duties for the discipline of the mapping-cadastral engineering as expertise to solve these suits. The aim in this paper is to bring some new views, to develop suggestions and to emphasize what points are needed to be paid attention for.

Keywords: Aerial photographs, photogrammetry, mapping-cadastral engineering, judicial expertise.

1. GİRİŞ

Ülkemizde son yıllarda, tesis kadastro sırasında taşlık, kayalık, hali, dere yatağı vb. gibi neden ya da gerekçelerle kadastro işlemi yapılmamış kamu alanlarına karşı zilyedlikten tescil davalarında önemli artışlar olmuştur. Devletin hüküm ve tasarrufunda sayılan bu yerlere karşı, tarımda insan gücünün yerini, buralarının imar ihtiyasında kullanılabilecek güçlü tarım makinelerinin alması sonucunda tarım kültür alanına dönüştürülmesinin yanı sıra, özellikle rantın arttığı bölgelerde adeta yoğun bir kampanya şeklinde açılan davalarla, adliye teşkilatı iş yükü altında bunalmakta, bu davaları çözmesindeki süreç içinde, bilirkişi olarak yer alan harita-kadastro mühendislik disiplinine önemli görevler düşmektedir.

Bildirimle bu konulara bazı açılımlar getirilmek, öneriler geliştirmek, dikkatlerin nerelerde toplanması gerektiğini vurgulamak amaçlanmıştır.

Bu bildiri ile sunulacak hususlar meslek disiplinimizce bilinen konular olmakla birlikte, özellikle tescil davalarının sağlıklı sonuçlanabilmesi için bazı önerileri ve gerçek dava dosyalarından seçilmiş örneklerle özellikle uzmanlık konusuna dikkat çekilmesi ve kayıtlara geçmesi amaçlanmıştır.

2. TESCİL DAVALARI

Bildiri içinde bütünlüğü sağlamak için, eşya hukukuna (aynı haklara) ve devletin hüküm ve tasarrufu altındaki mallara ilişkin bazı hususların vurgulanması yararlı olacaktır.

Aynı hak, maddi mallar üzerinde, kişinin doğrudan doğruya olan egemenliğidir. Mal ise mülkiyete konu olabilen bütün maddi eşya ile mameleke (mal varlığı- <http://tdk.org.tr>) girebilen bütün haklardır. Arazi, ev, taşınır eşya, irtifak hakları, alacak gibi.

Ancak yer yüzünde var olan varlıkların mal sayılması için temellük (kendine mal etme-<http://tdk.org.tr>) edilmiş yada temellüğe elverişli olması yeterlidir. Yani kendine mal etmeye uygun olmalıdır. Mallar sahiplerine, temlik (mülk olarak verme, hukukta bir hakkin diğer bir kimseye geçirilmesi-<http://tdk.org.tr>) yada temellüğe elverişli bulunup bulunmamasına, yahut ta tahsis cihetine veya faydalanmaya göre de ayrı bir ayırım yapılabilir.

TMY'nın 715. maddesi "aksi ispatlanmadıkça, yararı kamuya ait sular ile kayalar, tepeler, dağlar, buzullar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ve bunlardan çıkan kaynaklar, kimsenin mülkiyetinde değildir ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamaz" diye sahipsiz malları göstermiştir.

TMY'nın 999. maddesinde de "özel mülkiyete tabi olmayan ve kamunun yaralanmasına ayrılan taşınmazlar, bunlara ilişkin tescili gerekli bir aynı hakkın kurulması söz konusu olmadıkça kütüğe kaydolmaz" diye belirtmektedir.

5516 sayılı Yasa ile devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz bataklık ve bataklık niteliğindeki göllerin kurulmasından elde edilecek topraklara ilişkin düzenleme söz konusudur. Tapu Sicil Tüzüğü'nde "Mevzuat çerçevesinde tescilleri zorunlu hale gelmedikçe Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerle, kamunun ortak kullanımına ayrılmış taşınmaz mallar kütüğe yazılamaz." denilmektedir.

Zilyetlik (Zilyet:Sahibi kendisi olsun olmasın bir malı kullanmakta olan, elinde tutan kimse, eldeci- <http://tdk.org.tr>); Kişinin mal üzerinde doğrudan doğruya mevcut olan ve gözle görülebilen fiili egemenliğine denir. TMY'nın 973. maddesi "bir şey üzerinde fiili hakimiyeti bulunan kimse o şeyin zilyedir" denilmektedir. Bu maddeye göre zilyetliğin unsurları; Fiili hakimiyet ile zilyetlikte irade ve dışa karşı görünüş olmaktadır.

Kadastro Yasası ile, İl, ilçe ve kasabaların imar planının kapsadığı alanlarda kalan taşınmaz mallar hariç olmak üzere, orman sayılmayan Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve kamu hizmetine tahsis edilmeyen, masraf ve emek sarfi ile imar ve ihya edilerek tarıma elverişli hale getirilen arazilerin, çekişmesiz ve aralıksız en az yirmi yıldan beri malik sıfatıyla zilyetliğini belgelerle veya bilirkişi veyahut tanık beyanlarıyla ispat eden zilyedi veya halefleri adına tespitine olanak tanınmaktadır.

Yukarıda belirtilen kapsamda açılan davalarda, zilyetlik süresine ve imar-ihya iddiasına ilişkin genellikle tanık ve yerel bilirkişi beyanları dışında bir kanıt sunulamamaktadır. Bu durumda Mahkemeler tarafından Yargıtay'ın konuyla ilgili kararları doğrultusunda, hava fotoğraflarından yararlanılmaktadır. Gerçekten ileride fotoğrafların özelliklerinden söz edildiğinde anlaşılacağı gibi, zilyetlik süresine ve imar-ihya iddiasına önemli ve kesin kanıt olabilecek olguların başında hava fotoğrafları gelmektedir. Ancak uygulamada istenmeyen bazı durumlarla karşılaşılabilirdiği gibi, mesleğimizle bağdaşmayan durumlar da söz konusu olabilmektedir.

3. FOTOĞRAFLAR VE FOTOGRAMETRİ

Tescil davalarında bilirkişilik olgusuna geçmeden önce fotoğraf, hava fotoğrafı ve fotogrametri konusunda bazı açıklamalar yapılması gerekmektedir.

3.1 Fotoğraflar

"19 Yüzyıl icatlar yüzyılıdır. İnsanoğlunun yaşamını derinden etkileyecek bir çok buluş gerçekleştirmiştir. (Lokomotif, buharlı gemi, silindirli baskı makinası, bisiklet, demiryolu, elektrikli telgraf, odundan kağıt yapılması, lastik tekerleklerin bulunması gibi). Fotoğraf ve bilgisayar da 19. yüzyılda insanlığın hizmetine sunulan önemli buluşlardır. İkisi de benzer hızla büyümüş, benzer evrelerden geçmiş, mekanik doğup, önce elektromekanik, sonra elektronik özelliklerle donatılmışlardır.

Fotoğrafla bilgisayar arasında doğrudan bir ilişki oluşmuş, tarayıcılar, görüntü işleme, görüntü basabilen yazıcılar gibi, teknolojik gelişmeler sayesinde fotoğrafçılık alanında devrim niteliğindeki yenilikler olmuştur. Günümüzde kendini giderek geliştirerek, alanında, makinelerden filmlere, objektiflerden fotoğraf kartlarına kadar çeşitlilik gösteren fotoğrafik ürünler sayesinde dev sektörler oluşmuştur. Artık sayısal kameralarla fotoğraf filmi olmadan da fotoğraf çekilebilmektedir.

Ancak burada bildiriyle ilgili olan klasik siyah-beyaz hava fotoğraflardır. Fotoğraf nedir, bilimsel tanımlaması bir objektif aracılığıyla bir resim düzlemi üzerindeki bir katman tarafından saptanmış izdüşümdür. Siyah-beyaz (ve renkli) bir kat üzerine tab edilmiş fotoğraflardır.

Tescil davalarında hava fotoğrafının yeri yada önemi nedir? Fotoğrafik görüntü ile ona konu olan nesne arasındaki ilişki ile fotoğrafik görüntü ile onu inceleyenlerin beklentileri arasındaki ilişki diyebiliriz.

Şöyle ki;

- Fotoğraf, dış gerçekliğin dondurulmuş halidir,

- Fotoğraf zamanı ve görüntüyü yakalar ve onu yıllarca saklar,
- Fotoğraflar varoluşun ya da yaşanmış gerçeğin delilidir.
- Fotoğraflar yıllar öncesine ait bir olguyu bugün bile bize anlatır.

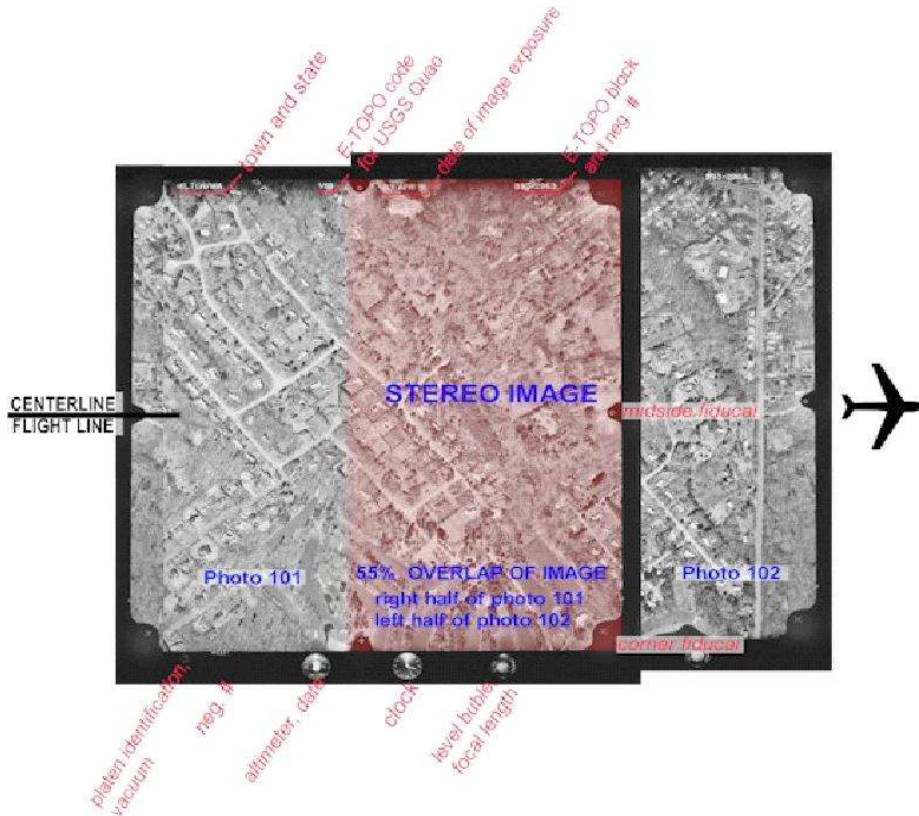
Bir nesne olarak fotoğraf ve karşısında onu görüp değerlendiren uzmanına gerçekleri anlatır. Ancak bütün bunlarda belirleyici olan, (jeodezi ve) **fotoğrametri** (mühendisliği) **eğitimi almış, uzman tarafından değerlendirme** yapılmasıdır. Bu kriterlere uymayanlar tarafından yapılmış birkaç örnek değerlendirme ileride sunulacaktır.

3.2 Hava Fotoğrafları

Hava fotoğraflarının gözleyenin ufkunu genişleten ve yeryüzüne dışarıdan bir bakış olanağı sağlaması, dışarıdan ve yukarıdan sağladığı bakış ile en azından ölçek ve karşılıklı konum bağıntıları açısından bir haritaya benzerlik göstermesi, söz konusu davalar için önemli bir dayanak olmasını sağlamaktadır.

Hava fotoğrafları özel araştırmalar için değerli olabilen fakat kartografik arazi görünümü için çoğu zaman geçerli olmayan bir çok detayı kapsamakta, kalıcı ve geçici karakteristik ve raslantısal görüntüler arasında ayırım yapmamaktadırlar, bu nedenle hava fotoğraflarının doğru enterpretasyonu (yorumlanması) gerektirmektedir. Bu doğru yorum da uzmanlığı, yorumlamaya esas destekleyici bilgilerin doğru olarak toplanmasını da gerektirmektedir.

Bazı dava dosyalarında tek resim olduğu halde yada bindirmeli hava fotoğrafları olmadığı halde verilen raporlarda "stereoskopik" incelemeden söz edilmektedir. Stereoskopik inceleme için model oluşturacak ardışık ve bindirmeli iki hava fotoğrafı olmalıdır (Resim 1). Tabiki bu incelemeyi yapmak için en basitiyle bir stereoskop aleti de bulunmalıdır. Ancak gerektiğinde imar-ihya ve ziyedlik faaliyetlerinin başlangıç tarihini belirlemek, sınırlarının olup olmadığını belirlemek için tek resim üzerinden de inceleme yapmak olanaklıdır.



Resim 1 : Stereoskopik Hava Fotoğrafları

3.3 Fotogrametri

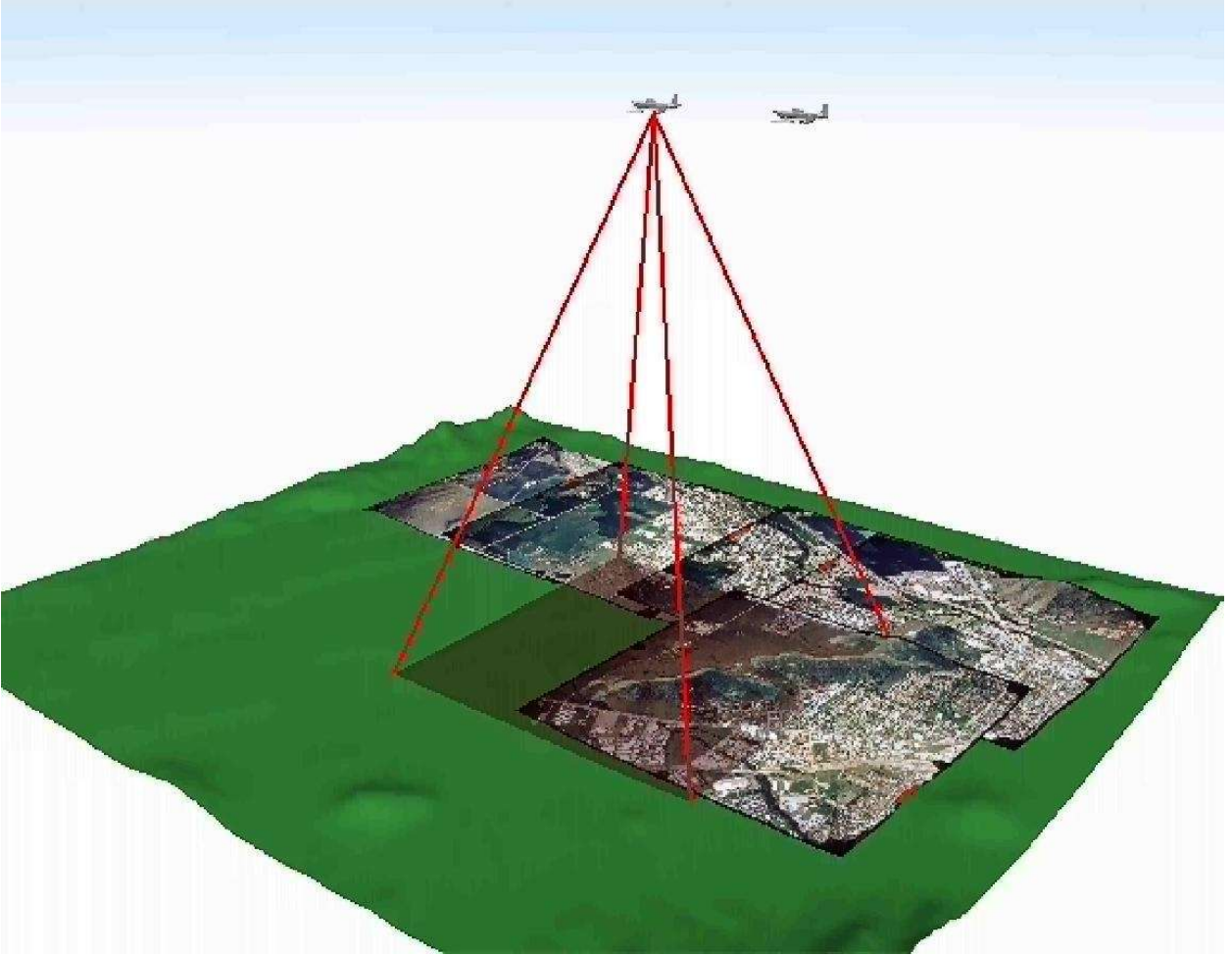
Tescil Davalarında Hava Fotoğrafları ve Bilirkişilik Olgusu

Fotogrametri öncelikle bir harita yapım yöntemidir. Dünyanın çeşitli ülkelerinde ve Türkiye'de büyük ve küçük ölçekli haritaların üretiminde 60 yılı aşkın bir süredir başarı ile uygulanmaktadır.

Fotogrametri fotoğraflar yardımı ile güvenilir bilgiler alma bilimidir. Eski Yunanca'dan batı dillerine giren Fotogrametri sözcüğü üç kök sözcükten oluşur.

Photos(ışık) + Grama(çizim) + Metron(ölçme)

Buna göre ışık yardımı ile çizerek ölçme anlamına gelmektedir. Fotogrametri tekniği ile ölçülmek istenen nesnenin ve yakın çevresinin yada arazinin fotoğrafları çekilir (Resim 2). Bunların fotoğraf üzerindeki görüntüleri ölçülerek istenen bilgiler sağlanabilir, yada özel aletlerde bu görüntüler harita yada plan biçimine dönüştürülebilir.



Resim 2: Uçaklarla Ardışık ve Bindirmeli Hava Fotoğrafı Çekimi (Animasyon)

4. BİLİRKİŞİLİK OLGUSU

4.1 Bilirkişilik Olgusu

Hukuki uyumsuzlukları çözmekle görevli yargı makamlarının ve özellikle yargıcın, ilişkilerin çok yönlülüğü ve karmaşıklığı ölçüsünde, farklı alanlarda uzmanlık sahibi kişilerin bilgisine ihtiyaç duymaktadırlar. Yargılama sırasında yargıcın bilgi ve birikimi dışında kalan konularda, işin uzmanı kişilere başvurması son derece haklı ve yerinde bir işlemdir. Bu gereksinmeden doğan bilirkişilik kurumu HMUY'nın 275 ve 286 maddelerinde ve CMUK'un 65 ve 85. maddelerinde düzenlenmiştir. Yargıçların HMUK 275. maddesinde belirtildiği gibi "çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir." Hükmü uyarınca bilirkişiye yollanmaktadır.

İşlev olarak bilirkişi ve açıkladığı görüşü, usul hukuku bakımından ve niteliği yönünden takdiri deliller arasında olmakla birlikte, yoğun iş yükü ve uzmanlık alanlarının her geçen gün daha bir geliştiği ve derinleştiği günümüz dünyasında, yargıcın sağlıklı bir yargılama için bu uzman kişilerin yardımına olan ihtiyacı daha şiddetle kendini hissettirmektedir.

İşte özel ve teknik bilgi gerektiren konulardan biriside hava fotoğraflarının enterpretasyonu (yorumlanması) konusudur.

Bilirkişilik, yargılama sürecinin gerekli bir unsuru olduğu halde, uygulamada bilirkişilik kurumunun bütünüyle yozlaştığı, uzmanlık alanları dışında her alanda uzmanlaşanların (!?) olduğu yadsınmaz bir gerçektir. Günümüzde bilirkişilik kurumu hızla yozlaşmaya ve bilmezkişilerin türemesine neden olmaktadır. Özellikle büyük kentlerde elinde çanta kapı, kapı mahkeme ve yargıç kollayan bilimsellikten ve uzmanlıktan uzak sözde bilirkişiler yaygınlaşmıştır. Tüm bunların yanında bilirkişilik kurumu üzerine gelişen dedikodu ve spekülasyonlarda bu bilirkişilerin verdiği raporlara göre kurulan hükümlerin tartışılmasına neden olmaktadır.

Bununla ilgili gerçek davalardan alınmış örnekler sunulduğunda görüleceği gibi bilirkişilerde bazı nitelikler aranmalıdır.

4.2 Bilirkişilerde Aranması Gereken Nitelikler

Bilirkişilerde aranması gereken birinci nitelik ‘‘Dürüstlük’’ olmalıdır. Bundan sonra ‘‘Uzmanlık ve Yeterlilik’’, son olarak da ‘‘Tarafsızlık’’ niteliği aranmalıdır.

4.2.1 Dürüstlük

Her insanın olağan kişiliğinde olması gereken bu olgu, ne yazık ki günümüzde olağanüstü bir şey gibi kabullenilmiş durumdadır. Bu nedenle bilirkişinin doğru, dürüst olması birinci kriter olmalıdır.

Konunun gerçekten uzmanı ve yargıcın tarafsız bir danışmanı olan bilirkişilerin, görevi gereği doğruluktan ayrılmayan, bilgisini hiçbir etki altında kalmadan olduğu gibi yansıtan ve bu arada görevi nedeniyle taraflardan hiçbir menfaat sağlamayan ve beklemeyen, bir ahlaki olgunluk/tutarlılık ve dürüstlük içinde olması gerekmektedir.

Dürüstlük, ahlaki bir nitelik olup, bu niteliği eksik olan bir bilirkişinin, uzmanlığı da, tarafsızlığı da tartışma konusu yapılmalıdır. Dürüstlüğü kaybetmiş bir kimse, uzmanlığını bu ahlaki zaafına kolayca kurban edebilir demektir.

Bilirkişinin raporunu hazırlarken dürüst davranması, bireysel ahlaka dayanan bir karakter ve kişilikle ilgili olduğu kadar, sosyal çevre faktörlerinin etkisinde bir kolektif ahlak konusudur. Bu bakımdan, ne ölçüde uzman olursa olsun dürüstlük konusunda sakıncası bulunan kişilerin ayıklanması ve bilirkişi olarak görevlendirmemesi gerekmektedir.

Dürüstlük ilkesini ihlal eden bilirkişiler, hem adalet dağıtmakla görevli mahkemeyi bilirkişilik maskesi arkasına sığınarak yanıltmakta ve dolayısıyla adaletin tersyüz olmasına sebep olmakta; hem de davanın taraflarının zarar görmesine yol açmaktadır. Tabiki böylesi bilirkişilerin hukuki ve cezai sorumluluk hükümlerine tabi olmaları hukuk gereğidir.

4.2.2 Uzmanlık ve Yeterlilik

Yargıç, çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren konularda bilirkişi görüşüne başvurmak durumunda olduğuna göre, bilirkişinin özel bir konuda veya teknik bir alanda uzman olması gerekmektedir. Bilirkişi, hukuki ilişkinin özel ve teknik bilgi gerektiren boyutunda ve maddi olguların nitelendirilmesinde kendi uzmanlığı ile hakime yardımcı olur.

Özel veya teknik bilgi gerektiren konunun hangi uzmanlık alanına girdiğini belirlemek önemli olduğu kadar, o uzmanlık alanında bulunan kimselerden hangilerinin, mesleki yeterlilik bakımından o konuyu açıklamaya/çözümlemeye en liyakatli uzman kimse olduğunu bilmek de önemlidir. Bunun için, bilirkişilerin kimlik ve uzmanlık bilgilerinin denetlenebilir şekilde açık olarak belirlenmesi gerekmektedir. Buna elbette somut olayın gerektirdiği özellikler dikkate alınarak yargıç tarafından karar verilecektir.

Bilirkişinin gerçekten o konunun uzmanı olup olmadığının bilinebilmesi ve (Yargıtayca) denetlenebilmesi için, bilirkişi seçimine ilişkin ara kararda bilirkişinin kimliği, mesleki kariyeri, unvanı ve uzmanlık alanı açık şekilde belirtilmelidir.

Bazı durumlarda, uzmanlık için mesleki unvanların varlığı yeterli olabilir. Bir mesleğin öğrenimini görüp, diplomasını almak yeterli bulunmayıp, o mesleği belli bir süreden beri fiilen icra ediyor olmak (mesleki tecrübe) uzmanlık için gerekli görülebilmektedir.

Bilirkişi seçiminden söz eden hemen tüm Yargıtay kararlarında bilirkişinin bu "uzmanlık" niteliğine ısrarla ve özellikle (haklı olarak) vurgu yapılmakta, tarafların üzerinde anlaşması halinde dahi uzmanlığı ilgisiz kimsenin yargıç tarafından bilirkişi seçilemeyeceği kabul edilmektedir

Yüksek mahkeme kararlarında, ekilemez arazi niteliğindeki taşınmazların imar-ihya ve zilyedlik faaliyetlerinin başlangıç tarihini belirlemek için harita mühendislerince hava fotoğrafları üzerinde inceleme yapılmasının gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.2.3 Tarafsızlık

Yargılama işinde özel veya teknik bilgisi ile bilirkişinin, (yargıç gibi) hiçbir etki altında kalmadan, objektif olarak bilgi ve görgüsünü mahkemeye sunması gerekir. Bilirkişinin ortaya koyacağı görüş, o konunun uzmanı olan herkesin üzerinde birleşebileceği genel, nesnel, bilimsel ve evrensel bir görüş niteliğinde olmalıdır.

Bilirkişilerin tarafsızlığı, sadece tarafların etki veya baskısından uzak olmayı değil, aynı zamanda yargıcın görüş ve telkinlerinden bağımsız düşünebilmeyi de gerektirir. Esasen doğru ve dürüst niteliğine haiz bilirkişinin tarafsızlığıda kaçınılmaz olacaktır.

5. TESCİL DAVALARINDA ÖRNEKLERLE BİLİRKİŞİ RAPORLARI

Yukarıda anlatılmak istenen hususları daha iyi vurgulamak için, gerçek dava dosyalarından yalnızca uzmanlık alanımızla ilgili bölümleri tanınmalarını engelleyecek ve daha kolay anlaşılmasını sağlayacak şekilde değişikliklerle sunuyorum.

5.1. "A" ilçesinin "B" köyünde üç ayrı taşınmazı imar-ihya üzere suretiyle 1957 yılından beri kullanıldığı ve zilyedlikten adına tescil istemiyle 1994 yılında açılmış davaya ilişkin dosyada bulunan 1975 yılında çekilmiş 3 adet hava fotoğrafı bulunmaktadır.

İçlerinde Harita-Kadastro (Jeodezi ve Fotogrametri) Mühendisi olmayan 3 kişilik bilirkişi heyeti, raporlarında, yaptıkları stereoskopik inceleme sonucunda , **her üç taşınmazında imar-ihya edilmiş kültür arazisi** olduğunu belirtmektedirler.

Dosya tarafımıza intikal etmiş ilk saptamamız, söz konusu hava fotoğrafları stereoskopik inceleme için model oluşturacak ardışık bindirmeli olmadığıdır. Diğer bir ifade ile bu fotoğraflarla stereoskopik inceleme mümkün değildir. Yaptığım tek resim incelemeleri sonucunda da, **birinci taşınmazın imar ihya görmüş olduğu, ikinci taşınmazın bir bölümünün imar ihya görmüş olduğu, üçüncü taşınmazın hiç imar ihya görmemiş** olduğu belirlenmiştir.

5.2. "B" ilçesinin "C" köyünde baraj gölü altında kalmış bir arazi parçası için açılan tescil (dolayısıyla kamulaştırma bedeli söz konusu olacak) davası ile ilgili olarak bilirkişi raporunda;" .. **kadastro tespiti esnasında tapulama harici bırakılan yerlerden olduğu, yapılan zemin ve pafta incelemesinden anlaşılmıştır. Dava konusu taşınmaz zemin ile pafta arasında hiçbir farklılığın bulunmadığını tespit ettim. Dava konusu taşınmazın tamamı su altında kaldığını tespit ettim.** " ifadesini kullandıktan sonra raporunun sonuna not olarak "**Zemin incelemesinde harita üzerinde ve fotoğrafında tarım arazisi olduğu kıraç ve sırt ve taşlık olduğu görülmüştür** " ifadesini ekliyor.

Görülebileceği gibi taşınmazın su altında kaldığını hem beyan ediyor, hem de zemin incelemelerinden söz ediyor. Bunlara ek olarak taşınmazın hem kıraç tarım arazisi olduğunu, hem de taşlık bir sırt olduğunu belirtiyor. Dosya tarafımıza intikal etmiş ve " **nehrine doğru eğimi fazla, yamaç şeklinde, taşlık boş bir arazi olduğu**" belirlenmiştir.

5.3. "B" ilçesinin "C" köyünde baraj gölü altında kalmış bir arazi parçası için açılan tescil (dolayısıyla kamulaştırma bedeli söz konusu olacak) davası ile ilgili olarak bilirkişi raporunda;".... **Dava konusu yere ait 1/5000 ölçekli paftayı zemine aplike ettim ve aynen uyduğunu tespit ettim. Taşınmaz baraj gölü altında kaldığından komşu parseller yardımı ile yeri tespit edilmiş olup, (...) paftasında ise burasının tapulama harici olarak bırakılmış olduğunu tespit edip bayır olduğu gözlenmiştir.**" ifadesini kullanmaktadır.

Görülebileceği gibi bir yandan sular altında kalmış bir yere aplikasyon (pafta üzerindeki bilgilerin **zemine** işaretlenmesi) yapıldığından söz edilirken, diğer yandan da taşınmaz baraj gölü altında kaldığından komşu parseller yardımı ile yeri tespit edilmiş denilmektedir. Bir de burasının bayır olduğu gözleminden söz edilmektedir.

Dosya tarafımıza intikal etmiş ve “ tarım arazisi olarak kullanılmadığı, dere yatağına doğru inen yamaç şeklinde bir arazi olduğu” belirlenmiştir.

Bu örnekleri artırmak mümkündür, konunun uzmanları (Harita-Kadastro (Jeodezi ve Fotogrametri) Mühendisi) dışında düzenlenmiş raporlarda karşılaşılan ilginç durumlar her zaman söz konusudur. Bu gibi durumlarla karşılaşılmaması için aşağıdaki durum ve önerilerin dikkate alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

6. ÖNERİLER VE SONUÇ;

Tescil davalarında, dava konusu yerin zilyedlik başlangıcının, süresinin ve imar-ihya iddiasının hava fotoğraflarında sağlıklı olarak incelenebilmesi için destekleyici bilgilerin doğru olarak toparlanmasını gerektirmektedir. Bu nedenle dava dosyalarında öncelikle tamamlanması gereken dokümanlar şunlar olmalıdır.

6.1. Dava konusu yeri kapsayan kadastral pafta örneği olmalıdır.

Bu paftalarda fotokopi ve benzeri yöntemlerle büyütme küçültme yapılmamalı, gerektiğinde ölçek değişikliği yapılmalı ve üzerinde ölçeği belirtilmelidir.

6.2. Dava konusu yerin memleket haritası olmalıdır.

Fotogrametri yöntemiyle havadan çekilen fotoğraflar yardımıyla üretilen topoğrafik haritalar iki tür olup, ikiside memleket haritası olarak değerlendirilmektedirler. Bunlardan 1/25000 ölçeğinde olanlar, 1/35000 ölçekli fotoğraflardan Harita Genel Komutanlığı'nca üretilmiş olup “Hizmete Özel ” ve “Gizli ” gizlilik derecesindedirler. Tüm ülkeyi kapsayacak şekilde tamamlanan bu haritalar, yapılan yeni hava fotoğrafı çekimleri ile güncellenmektedirler.

1/5000 ölçekli olanlar ise 1/14000/1/21000 ölçekli hava fotoğraflarından üretilmiş olup, askeri yasak bölgeler dışında “Tasnif Dışı” gizlilik derecesine sahiptirler. 366.730 km² ‘si Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, 103.792 km² ‘si Harita Genel Komutanlığı tarafından olmak üzere 470.522 km² ‘lik alanın 1/5000 ölçekli haritaları tamamlanmış durumdadır. Üretim çalışmaları devam etmektedir.

6.3. Kadastro (Ölçme) Bilirkişilerince düzenlenen raporlar ve plan örneklerinde dava konusu yer tek başına gösterilmemeli, komşu parseller ve arazi üzerindeki konumu açıkça gösterilmelidir (Şekil-1). Bölgenin 1/5000 ölçekli Standart Topoğrafik Fotogrametrik harita üretimi yok ise plan koordinatlı olarak düzenlenmelidir.

6.4. Dava konusu yere ilişkin 1/5000 ölçekli Standart Topoğrafik Fotogrametrik harita üretimi var ise, dava konusu yer burada da gösterilmelidir (Şekil-2).

6.5. Dava konusu yere ilişkin, davanın açılma tarihi, davacının iddiası ve keşif sırasında yerel bilirkişi ve tanıkların beyanları dikkate alınarak belirlenecek tarihte yada buna en yakın tarihte çekilmiş hava fotoğraf yada fotoğrafları sağlanmalıdır. Çok eski tarihlerde çekilmiş hava fotoğraflarına gerek bulunmayıp, mevcut fiili durum keşif sırasında tespit edildiği için yakın tarihte çekilmiş hava fotoğrafı istenildiği takdirde dosya kapsamına alınabilir.

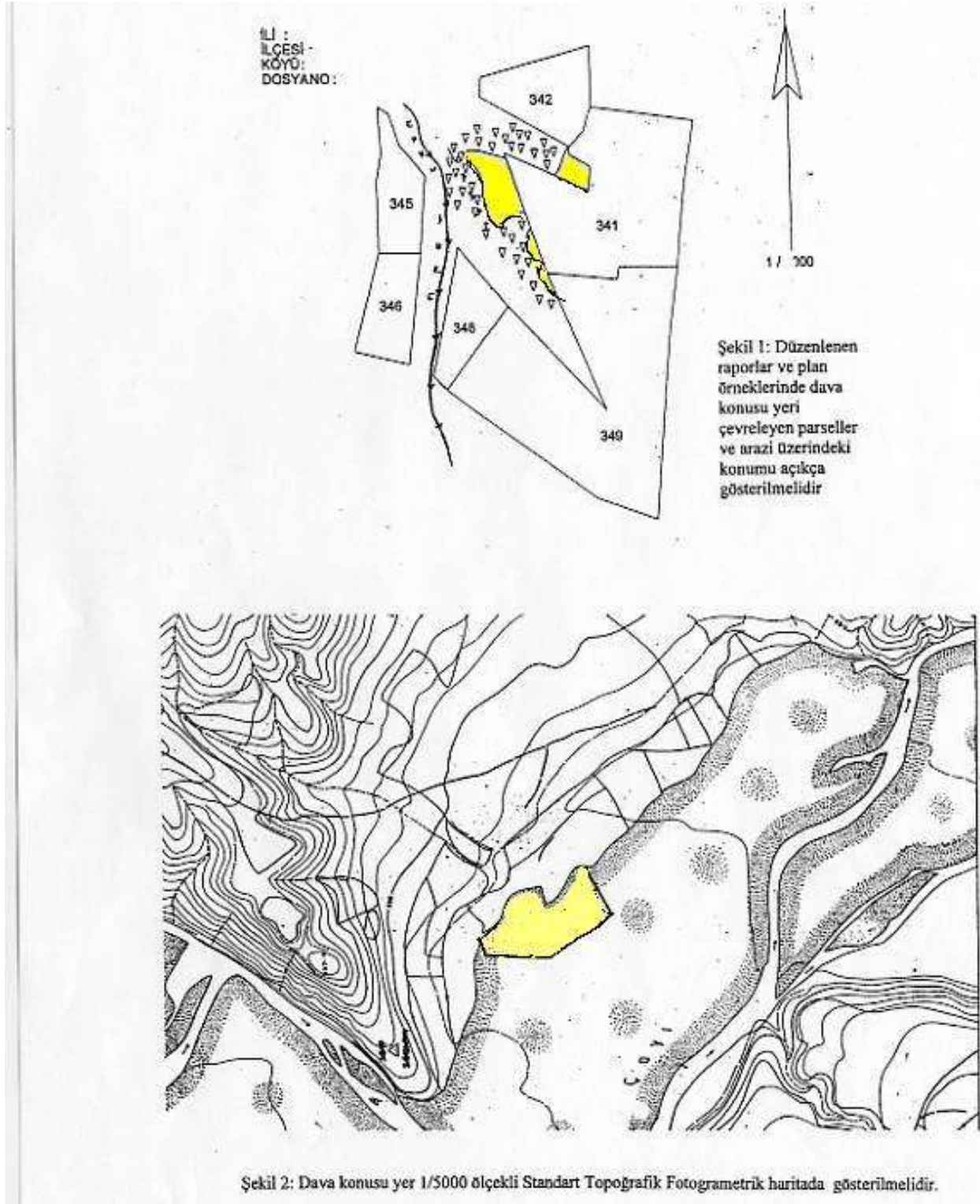
Söz konusu hava fotoğraflarının orijinal boyutları 18 x 18 cm. yada 24 x 24 cm. olup, mahkeme hizmetlerinde genellikle dava konusu yerin 50 x 50 cm. boyutlarında büyütülmesi şeklinde sunulmaktadır.

Harita ve Harita Bilgilerini Temin ve Kullanma Yönetmeliğine göre Askerî Yasak Bölgelere isabet edenler dışındaki monoskopik (tek) hava fotoğrafları ve bunlardan üretilen ürünler, hiçbir gizlilik derecesi taşımayan, dağıtımı kısıtlı olmayan harita bilgilerinden olup, Tasnif Dışı gizlilik derecesindedirler. Başvuru sahibine bedeli karşılığı verilebilirler.

Stereoskopik (ardışık bindirmeli çift) ve askeri yasak bölgelere isabet eden monoskopik (tek) hava fotoğrafları, bulundukları bilgi itibari ile gizli ya da özel olarak tasnif dışı edilen hususlardan başka konularda güvenlik işlemlerine ihtiyaç gösteren harita bilgilerinden olup Hizmete Özel gizlilik derecesindedirler. Bunlar ancak Adalet Bakanlığının ilgili genelgesi doğrultusunda temin edilebilirler.

Bu fotoğraflarda baskı kalitesi önemlidir. Scanner taramaların kalitesi istenilen sonucu vermekten uzak olup, doğrudan orijinal filminden yapılan kart baskıların tercih edilmesi gerekmektedir. Tek resim istemlerinde fotoğraf büyütmesi istenilmeli, isteme dayanak yapılan memleket haritasına dava konusu yerin doğru olarak tespit edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; Çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren davalarda bilirkişi görüşüne başvurulmak durumunda olduğuna ve bilirkişinin özel bir konuda veya teknik bir alanda uzman olması gerektiğine göre ; Hava fotoğraflarının enterpretasyonu (yorumlanması) işi ‘**Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği** ‘ eğitimi almış deneyimli uzman kişilerce yapılmalıdır.



Bakıcı, Sedat, 2004 Fotogrametrik Harita Üretim Animasyonu (PowerPoint)

Deryal, Yahya Yrd.Doç.Dr.,2004, Türk Hukukunda Bilirkişilik

Finsterwalder, Richard Prof.Dr-Hofman, Walther Prof.Dr. , 1983 Fotogrametri

Özok, Özdemir Tbb Başkanı, 2004, Rize Barosu Bilirkişilik Ve Hazırlık Aşamasında Savunma Paneli.

Pamuk, İbrahim, 2003, Sayısal Ve Kimyasal Fotoğrafçılık, dergi.tbd.org.tr

Tapu Ve Kadastro Meslek Lisesi Ders Notları,1975-1976, *Eşya Hukuku*
Ünal, Reşat, 2001 *Fotogrametri Terimini Doğru Kullanalım, Mülkiyet Dergisi Sayı:42*
Yayla, Ahmet Sait, 2002, *Sayısal Fotoğraf Avantajları, Polis Dergisi Sayı :33*
YTÜ Ders Notları , 1979-1980, *Fotogrametri 3*